

Цимбал А. В., здобувачка вищої освіти;
Чорнодон М. І., канд. наук із соц. комунікацій, доцентка
кафедри журналістики та соціальних комунікацій
ДонНУ імені Василя Стуса

ВИСВІТЛЕННЯ В МЕДІА ВПЛИВУ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ НА СТАН ТА ЯКІСТЬ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

У тезах описано, як наслідки повномасштабного вторгнення впливають на якість і стан земельних ресурсів, а також з'ясовано, які іноземні та українські медіа висвітлювали ці події.

Ключові слова: медіа, земельні ресурси, повномасштабне вторгнення, ЗМІ.

Вступ. Після початку збройної агресії росії 24 лютого 2022 р. земельні ресурси України зазнали значного негативного впливу. Воєнні дії призвели до пошкодження приблизно 20 % території країни. Унаслідок бойових дій ґрунти забруднюються токсичними речовинами, які можуть потрапляти в організм людини та спричинити тяжкі, зокрема і смертельні, захворювання.

Висвітленням цих проблем займалися українські («Еспресо», «Українська правда», «1+1 медіа», «Єдині новини», «24 канал», «5 канал», місцеві канали «Суспільного мовлення» тощо) та зарубіжні ЗМІ («CNN», «BBC», «The Washington Post», «Euronews», «Associated Press»).

Актуальність. Повномасштабне вторгнення стало катастрофічним ударом для земельних ресурсів України. Воєнні дії агресора спричинили деградацію ґрунтів та завдали мільярдних збитків економіці. Висвітлення цих подій у засобах масової інформації є важливим етапом у міжнародному визнанні екологічної катастрофи та інформуванні суспільства про військові злочини РФ.

Наслідки воєнних дій часто недооцінюються з погляду їх впливу на ґрунтовий покрив, особливо порівняно з людськими втратами та руйнуванням інфраструктури. Надзвичайно важливо, щоб ці питання також активно висвітлювалися у засобах масової інформації.

В Україні одними з перших, хто почав висвітлювати вплив повномасштабного вторгнення на стан земельних ресурсів, стала редакція «Суспільне Київ». Під час спілкування з Державною екологічною інспекцією столичного регіону журналісти дізналися, що з 24 лютого 2022 р. довкілля Києва та області було завдано збитків на суму 50 млрд грн. Найбільше постраждало атмосферне повітря,

збитки від забруднення якого оцінюються в 47 млрд грн, а також земельні ресурси, втрати за якими становлять 2,054 млрд грн [1].

Вплив повномасштабного російського вторгнення на стан і якість земельних ресурсів України висвітлюють ще низка українських медіа, зокрема «Еспресо», «Українська правда», «ЕкоПолітика», «Громадське», «1+1 медіа», «Єдині новини», «24 канал», «5 канал». Вони публікують аналітику, репортажі, інтерв'ю з експертами та інтерактивні матеріали про забруднення ґрунтів, руйнування сільськогосподарських угідь, наслідки бойових дій, замінування територій і екозлочини, завдані війною.

Ще одним важливим джерелом, що сьогодні висвітлює екологічні наслідки війни, є «ЕкоЗагроза» – офіційний вебресурс і мобільний застосунок Міндовкілля. Він надає достовірну інформацію про стан повітря, води, ґрунтів та фіксує екологічні злочини, спричинені повномасштабним вторгненням. На інтерактивній карті платформи можна побачити масштаб завданої шкоди, що допомагає як інформувати громадськість, так і збирати докази для міжнародних судових інстанцій [4].

Наслідки повномасштабного вторгнення для стану земельних ресурсів в Україні висвітлювали провідні світові інформаційні агентства та видання, зокрема «CNN», «BBC», «The Washington Post», «Euronews», «Associated Press».

Журналісти «Associated Press» особливу увагу приділяли екологічним наслідкам війни, що впливають не лише на земельні ресурси, а й на екосистеми загалом. У своїх матеріалах вони писали про забруднення питної води, знищення лісових масивів, погіршення екологічної ситуації, а також про негативний вплив артилерійських та ракетних обстрілів на стан ґрунтів в Україні. Водночас російські ЗМІ намагалися приховати ці наслідки або перекласти відповідальність за них на Україну [2].

Відновлення та відродження українських земель, пошкоджених унаслідок воєнних дій, є одним із ключових завдань сталого розвитку сільських територій. Станом на сьогодні приблизно 2,5 млн га орних земель залишаються незасіяними через бойові дії. За офіційними даними Державної екологічної інспекції України, приблизно 160 тис. км² земель зазнали забруднення, що становить 20 % території країни.

Одним із важливих інструментів отримання актуальної інформації про стан земель є їх моніторинг – система спостережень за земельним фондом. Вона дає змогу оперативно виявляти зміни, оцінювати їх та вживати заходів для запобігання й усунення негативних наслідків [3, с. 186–188].

Рис. 1 демонструє, як працюють медіа під час висвітлення подій, що призводять до руйнування та забруднення земельних ресурсів унаслідок збройної агресії РФ.

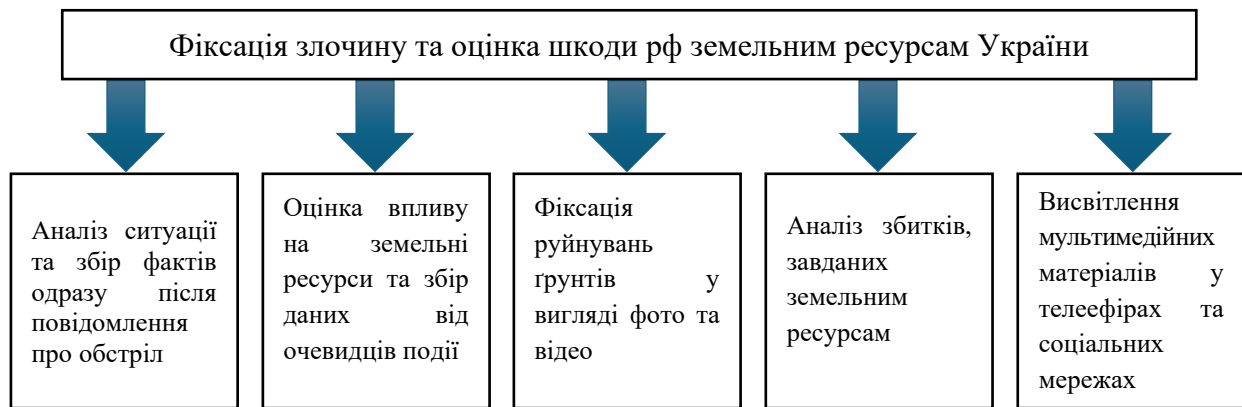

Рис. 1. Дії медіа під час висвітлення ступеня шкоди для земельних ресурсів

Висновки. Загалом воєнні дії чинять глобальний негативний вплив на екологічну ситуацію та стійкість територій до змін кліматичних умов. Це стосується не тільки нашої держави, але й планети загалом, оскільки вона є цілісною системою. Бойові дії не тільки погіршують екологічне становище країн та цілих континентів, але й порушують основні пункти стратегії «сталого розвитку» щодо шкідливих викидів у природу. Подолання екологічних наслідків буде доволі тривалим та потребує всебічного висвітлення у ЗМІ, але для цього варто говорити не лише про резонансні події (як-от підриг Каховської ГЕС), але й про менш масштабні, тобто про нанесення шкоди навіть найменшому сантиметру. Українським ЗМІ варто більше уваги приділяти висвітленню цього питання, адже саме через активне й об'єктивне інформування можна привернути увагу міжнародної спільноти. Чим більше якісного контенту з'являтиметься у медіапросторі, тим вищі шанси, що інші країни звернуть увагу на проблему, усвідомлять її значення та будуть змушені реагувати.

Список літератури

1. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну завдало докільню Києва та області майже 50 мільярдів збитків. *Суспільне Київ*. 26.12.2023. URL: <https://susplne.media/kyiv/648112-povnomasstabne-vtorgnenna-rosii-v-ukrainu-zavdalo-dovkillu-kievu-ta-oblasti-majze-50-milardiv-zbitkiv> (дата звернення 03.04.2025).
2. Радість звільнених херсонців та екологічні наслідки вторгнення. Що провідні видання світу пишуть про війну. *Бабель*. 13.12.2022. URL: <https://babel.ua/news/86969-radist-zvilnenih-hersonciv-ta-ekologichni-naslidki-vtorgnennya-shcho-providni-vidannya-svitu-pishut-pro-viynu-12-listopada> (дата звернення 22.03.2025).
3. Щепак В., Вітрик В. Відновлення земель – важливе стратегічне завдання сталого розвитку територій. *Просторове планування для майбутнього України: збірник тез конференції. Панель 2. Геодезія, землеустрій та геоінформаційні технології* (м. Полтава, 26 травня 2023 р.). Полтава, 2023. С. 184–186.
4. ЕкоЗагроза. UPL: <https://ecozagroza.gov.ua/>